

Forum VI

Dokumenttitehtäviä – Intiaanipäällikkö Seattle

Intiaanipäällikkö Seattlen vastaus suurelle valkoiselle päällikölle

Vuonna 1854 Washingtonin Suuri Valkoinen päällikkö teki tarjouksen intiaaneille ostaakseen heidän maansa ja korvaukseksi hän lupasi antaa heille tilaa reservaatista. Alla on otteita intiaanipäällikkö Seattlen vastauksesta tarjoukseen.

Washingtonin Suuri Päällikkö lähettää meille sanan, että hän haluaa ostaa meidän maamme. Suuri Päällikkö lähettää meille myös ystävyys sanoja ja vakuuttaa hyvää tahtoaan meille. Se on hänelle kunniaksi, sillä me tiedämme, että hän tuskin tarvitsee meidän ystävyttämme. Mutta me harkitsemme hänen tarjoustaan. Sillä tiedämme, että valkoinen mies voi tulla sotilaiden kanssa ja ottaa maamme ellemme myy.

Kuinka kukaan voi ostaa tai myydä taivasta yläpuolellemme tai maan lämpöä? Koko ajatus on meille outo – jokainen pala tätä maata on pyhä minun kansalleni. Jokainen kiiltävä männynneulanen, jokainen rannan hiekanjyvä, usva hämärtyvässä metsässä, jokainen aukio ja jokainen pörräävä hyönteinen on pyhä kansan muistoissa ja tuntemuksissa. Puissa virtaava mahla kuljettaa mukanaan punaisen miehen muistoja.

Siirtyessään tähtien pariin unohtavat valkoisen miehen kuolleet sen maan, jossa he ensi kerran näkivät päivänvalon. Meidän kuollemme eivät koskaan unohda tätä ihmeellistä maata, koska se on punaisen miehen äiti. Me olemme osa tätä maata ja se on osa meitä. Tuoksuvat kukat ovat sisariamme, kauris, hevonen ja mahtava kotka ovat veljiämme. Kallioiset harjanteet, niittyjen rehevyys, ponin ruumiin lämpö – kaikki kuuluvat samaan perheeseen.

Kun siis Washingtonin Suuri Päällikkö lähettää meille sanan, että hän haluaa ostaa maamme, hän vaatii meiltä todella paljon. – –

Punainen mies on aina joutunut väistymään etenevän valkoisen miehen tieltä kuin usva häipyä vuorilta aamuauringon noustessa. Mutta meidän isiemme tuhka on pyhä. Heidän hautansa on pyhä tanner ja niin ovat nämä kunnaat, nämä puut, tämän maan kolkka on pyhitetty meille. Me tiedämme, ettei valkoinen mies voi ymmärtää meidän teitämme. Hänelle yksi paikka on yhtä hyvä kuin toinenkin, sillä hän on kuin muukalainen, joka tulee yöllä ja ottaa maasta mitä tarvitsee. Maa ei ole hänelle veli vaan vihollinen, ja kun hän on voittanut sen, hän jatkaa matkaansa. – –

Ei ole hiljaista paikkaa valkoisen miehen kaupungeissa. Ei yhtään paikkaa, jossa voi kuulla silmujen puhkeavan keväisin tai hyönteisen siipien havinan. Mutta ehkä kaikki johtuu siitä, että olen villi enkä ymmärrä. Melu vain loukkaa korvia. Ja mitä on elämä, ellei voi kuulla kehrääjän yksinäistä huutoa tai sammakoiden kinastelua yöllä lammen ympärillä. Minä olen punainen mies, enkä ymmärrä sitä. Intiaani kaipaa lammen kasvojen yli suhahtavan tuulen pehmeää ääntä ja metsän havujen tuoksua tuulessa sateen jälkeen.

Ilma on kallisarvoista punaiselle miehelle, sillä kaikilla elävillä on osansa jokaisessa hengenvedossa eläimet, puut, ihmiset – kaikki hengittävät samaa ilmaa. Valkoinen mies ei näytä huomaavan ilmaa, jota hän hengittää. Hän on löyhkälle turta kuin päiviä kuolemaisillaan ollut mies. Mutta jos me myymme sinulle maamme, täytyy teidän muistaa, että ilma on meille kallisarvoista, sillä se jakaa henkensä kaiken sen elämän kanssa, jota se ylläpitää. – –

Erään asian me tiedämme. Meidän Jumalamme on sama Jumala. Tämä maa on Hänelle kallis. Valkoinenkaan mies ei voi välttää yhteistä kohtaloamme.

Tehtävät

1. Etsi Seattlen puheesta intiaanikulttuurille tyypillisiä piirteitä.
2. Millä tavalla intiaanien ja valkoisten kulttuurinen kohtaaminen ilmenee puheessa?
3. Kuvittele eläväsi 1800-luvulla ja olevasi ”Washingtonin Suuri Päällikkö”. Kirjoita lyhyt vastine Seattlen puheeseen.
4. Millä tavalla Seattlen puhe on tänä päivänä ajankohtainen?

Mitä intiaanipäällikkö Seattle oikeasti sanoi?

Seattle osoitti sanansa Washingtonin territorion kuvernöörille Isaac Stevensille vuonna 1854 nykyisessä Seattlen kaupungissa. Neuvotteluiden jälkeen tehtiin sopimus, jossa intiaanit luovuttivat valkoisille merkittäviä osia maistaan ja saivat tilalle pieniä reservaatteja. Kaikki intiaaniheimot eivät kuitenkaan hyväksyneet sopimusta. He ajautuivat valkoisten kanssa sotaan. Seattle piti kuitenkin kiinni valkoisten kanssa tehdystä sopimuksesta.

Neuvotteluissa ainoastaan lääkäri Henry Smith, joka osasi duwamishin kieltä, teki puheesta muistiinpanot. Näistä muistiinpanoista hän teki lehtijutun vasta vuonna 1887

pieneen paikallislehteen. Arvioiden mukaan Smithin versiossa noin kolme neljäsosaa piti paikkaansa sen suhteen mitä Seattle todella sanoi ja noin neljännes on Smithin omia lisäyksiä. Ilmeisesti Smithin tarkoituksena ei kuitenkaan ollut hyötyä omilla lisäyksillään taloudellisesti, eikä lisäyksiin sisältynyt mitään ideologista viestiä.

Lehtiartikkeli ei kuitenkaan 1800-luvulla herättänyt suurta huomiota. 1930-luvulla seattlelaiset miehet Clarence Bagley ja John Rich julkaisivat puheen uudelleen – lisäten siihen omia sanojaan. Ainakin puheen loppusanat ”Sanoinko kuolleet? Ei ole olemassa kuolemaa. On vain maailmojen vaihtuminen” lisättiin puheeseen 1930-luvulla.

Suureen julkisuuteen puhe tuli 1970-luvulla. Eräs amerikkalainen uskonnollinen järjestö pyysi teksasilaista opettajaa Ted Perryä kirjoittamaan käsikirjoituksia uskonnollisiin elokuviin, jotka käsittelivät saastumista. Elokuvien takana oli Southern Baptist Convention -niminen järjestö. Perry puolestaan oli kuullut Henry Smithin lehtijuttuun ja siihen tehtyihin lisäyksiin perustuvan Seattlen puheen. Perry teki itse oman version puheesta, joka tuli vuonna 1972 ilmestyneeseen elokuvaan Home. Perry ei ollut tarkoittanut puhetta intiaanipäällikön pitämäksi vaan fiktiiviseksi tarinaksi. Tuottaja kuitenkin halusi sen intiaanipäällikön sanomaksi, minkä seurauksena Perry erosi yhtiön palveluksesta. 1970-luvulla levinneessä puheen versiossa vain noin 20 prosenttia siitä oli Seattlen ajatuksia ja loppuosa puheen ”väärentäjien” omia tekstejä.

Elokuva sai suuren huomion ja siinä esitetystä puheen versiosta tuli suuri menestys Yhdysvalloissa. 1970-luvun puolivälissä puhe levisi Eurooppaan ja sai suurta huomiota. Suomessa puhetta levittivät muun muassa Punainen Risti, uskonnolliset järjestöt, luonnonsuojeluliitto, rauhanjärjestöt ja YK-liitto.

Uskonnollisen järjestön tekemässä elokuvassa puhe sai uskonnollisia piirteitä, mitä siihen ei alunperin kuulunut. Esimerkiksi puheen lausetta ”Yhden asiamme me tiedämme, asian jonka valkoinen mies voi joskus tajuta – meillä on yhteinen Jumala” intiaanipäällikkö ei ikinä sanonut. Lisäksi puheen lopussa olleet lauseet eivät kuuluneet alkuperäiseen puheeseen. ”Erään asian me tiedämme. Meidän Jumalamme on sama Jumala. Tämä maa on Hänelle kallis. Valkoinenkaan mies ei voi välttää yhteistä kohtaloamme.” Alkuperäisessä puheessa asia oli ilmaistu seuraavasti: ”Teidän Jumalanne ei ole meidän Jumalamme! Teidän Jumalanne rakastaa teitä ja vihaa meitä.”

Lisäksi 1970-luvun puheessa oli kohta, jossa intiaanipäällikkö kuvaa biisonien teurastusta seuraavasti: ”Olen nähnyt tuhansien puhveleiden mätänevän preerialla valkoisen miehen jäljiltä, kun hän ampui ne ohi kiitävästä junasta.” Tosiasiassa Seattle ei ikinä ollut edes nähnyt rautatietä.

Kohdat, joissa intiaanipäällikkö kuvasi itseään villiksi, ovat tulleet puheeseen myöhemmin, ilmeisesti populaarikulttuurin myötä. Esimerkiksi kohta, jossa intiaanipäällikkö muka sanoi, että ”Jos päätämme hyväksyä sen, minä asetan yhden ehdon. Valkoisen miehen pitää kohdella kaikkia eläimiä alueella veljinään. Minä olen villi enkä ymmärrä muuta tapaa.” Todellisuudessa Seattle ilmaisi asian seuraavasti: ”Me harkitsemme tarjoustasi ja vastaamme, kun olemme päättäneet. Mutta jos sen hyväksyisimme, asetan sille tässä yhden ehdon: meiltä ette saa evätä oikeutta vapaasti ja milloin hyvänsä vierailta esi-isiemme, ystäviemme ja lastemme haudoilla.”

1970-luvun versiossa intiaanipäällikön on väitetty myös sanoneen, että hänen sotilaansa olisivat ajautuneet joutilaisuuteen ja jopa juoppouteen. Myöskään väärennöksessä ollutta käsitettä Äiti maa ei lounaisrannikon kulttuurissa tunnettu, sillä heidän ravinnonhankintansa perustui pääosin kalastukseen ja osin metsästyksen. Äiti maa -käsite oli keskeinen maanviljelykseen pohjautuvissa kulttuureissa.

1970-luvulla puheesta tuli sensaatio, koska läntisissä teollisuusmaissa elettiin nuorisoradikalismin aikaa, jolloin monissa puheissa ja lehtikirjoituksissa otettiin kantaa ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin aiheisiin kuten saastumiseen ja ydinaseisiin. Itämainen kulttuuri mietiskelyineen oli tullut tunnetuksi, ja läntiselle arvomaailmalle ja elämäntyyliille etsittiin vaihtoehtoja. Seattlen puhe, vaikkakin väärennetyssä muodossa, kosketti ihmisiä ja sillä oli eräänlainen ekologinen tilaus. Ilmeisesti alkuperäisenkin puhe sisälsi ekologisen kannanoton, mutta se ei ollut niin selkeä kuin 1970-luvun versiossa.

Lähde: Tiede 2000/1991

Tehtävät

1. Historia perustuu lähteisiin. Missä mielessä intiaanipäällikkö Seattlen puhe on historiallisena lähteenä ongelmallinen?
2. Selvitä, milloin ja miten puheen alkuperäinen versio on muuttunut eri aikoina.
3. Voidaanko 1970-luvun versiota puheesta pitää väärennöksenä?
4. Kirjoita 1–2 uutta kappaletta puheeseen, siten että siihen heijastuu tämän hetken ekologinen tilanne.